

Якщо *наочний блиц-тест* використовувати для перевірки рівня знань із кількох пройдених тем певного розділу, то його елементи краще позначати двозначними цифрами, перша з яких відповідає номеру теми. Під час перевірки виконання тестового завдання легко з'ясувати стосовно кожного учня, яка з тем засвоєна недостатньо й реалізувати індивідуальний підхід при повторенні пройденого матеріалу в межах підготовки до уроку, узагальнення вивченого розділу.

Основні вимоги щодо створення й використання *наочного блиц-тесту*:

- Учитель повинен пам'ятати: ефективність слухового сприймання інформації становить 15%, зорового – 25%, а одночасне їх залучення підвищує ефективність до 65%;
- Варіантів відповідей повинно бути більше, ніж структурних елементів у наочному зображенні;
- Протягом уроку краще використовувати один наочний блиц-тест у довільній його структурі.

1. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: Навч. посіб.– К.: Майстер-клас, – 2006 – 160 с.

2. Паращенко Л.І., Леонський В.Д., Леонська Г.І. Тестові технології у навчальному закладі: Метод. посібник / Наук. ред. О.І. Ляшенко. – К.: ТОВ «Майстерня книги», 2006. – 217 с.

3. Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності.– К.: ЦМК МОЗ України, УДМУ. – 1995. – 221 с.

ПОРУШЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ НОРМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ДРУКОВАНИХ ЗМІ)

Голуб І., учень, Козлова І. М., заступник директора
Конотолської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 9

Лексика – найменш консервативний елемент мовної системи. Словниковий склад української мови поповнився й поповнюється лексемами з різних говорів, запозиченнями з чужих мов. Лексичні норми, як і норми взагалі, відзначаються стабільністю, певною консервативністю, однак їм притаманна й значна рухливість.

Лексичну норму утверджують насамперед словники. Сучасна українська мова має у своєму розпорядженні «Словник української мови» в 11-ти томах (1971 – 1980), тритомний «Російсько-український

словник» (1983-1985 рр.), «Орфографічний словник української мови (1975 р.), довідник «Українська літературна вимова і наголос» (1972 р.), «Словник-довідник з українського літературного слововживання»(2000 р.) та ін. Ці праці роблять лексичні та інші норми доступними для всіх.

Але відступи від норм слововживання в мовній практиці широких мас мовців досить численні. Це пояснюється кількома чинниками. По-перше, названі й неназвані лексикографічні праці часто далекі від повноти й довершеності. По-друге, з огляду на звуження до критичної межі сфери вживання української мови з середини 60-х до другої половини 80-х років та масового переходу українців на російську мову почастишали випадки відхилення від літературних норм як українського, так і російського мовлення. Нині ж, по-третє, засоби масової інформації, зокрема друковані, часто засновуються, видаються, редагуються людьми, які не мають спеціальної освіти, з комерційною, політичною метою. А відтак про літературну норму мовлення деяких сучасних періодичних видань можна говорити лише як про бажану, але недосягну.

Мова періодичних видань рясніє відступами від літературних норм. Це явище останнім часом перебуває в колі уваги дослідників-мовознавців. Зокрема, О.Д.Пономарів у посібнику «Стилістика сучасної української мови» (Тернопіль, «Богдан», 2000) зазначає, що серед відступів від літературних норм на рівні лексики впадають в око передусім незасвоєні, невмотивовані **росіянізми**. Дослідження показало справедливність такого твердження. Виділяється частотою вживання група слів, що являють собою **кальки** російських лексем.

Одним із поширених відступів від лексичних норм є вживання українських слів у **невластивому їм значенні**.

Ще одне свідчення лексичної безпорадності – невміння повною мірою використати **синонімічне** багатство української мови. З синонімічного ряду вибирається один компонент, причому не найбільш підхожий до тієї чи іншої ситуації.

Чимало порушень лексичної норми пов'язано з уживанням **паронімів** при нерозрізненні їхніх значень. Не дуже вдалим є речення, де без будь-якого стилістичного обґрунтування повторюється те саме або однокореневе слово.

На особливу увагу заслуговує написання й вимова **власних імен**, зокрема антропонімів (імен людей) і топонімів (географічних назв). За нормами орфографії наведені розряди лексики передаються на письмі згідно з загальними нормами правопису українських слів. У

друкованих засобах масової інформації досить широко вживаються фразеологізми. Проте тут також трапляється чимало неточностей.

Предметом даного дослідження є порушення лексичних норм української мови (на матеріалі друкованих засобів масової інформації). Об'єктом дослідження обрані газетні видання різного характеру:

Видання	Державні	Відомчі	Комунальні	Приватні
Центральні	Голос України 2008 рік, №№ 51,62,64,65, 67	Освіта України 2008 рік, №№42,63, 64,74,75		Україна молода 2008 рік, №№183, 184,185,186, 187
Регіональні			Сумщина 2008 рік, №№66, 76, 78, 82, 112	
Місцеві			Конотопський край, 2008 рік, №№37,38, 52, 68, 69	Телегурман 2008 рік, №№39,40, 41,42,43

Статистичний аналіз порушень лексичної мовної норми дає такі результати:

Газета	Усього порушень лексичної	Росіянізми	Кальки	Вживання у невластивому	Синоніми	Пароніми	Фразеологізми	Власні назви
Голос України	-	-	-	-	-	-	-	-
Освіта України	15	4	4	3	1	-	1	2
Україна молода	7	1	-	4	1	-	1	-
Сумщина	13	5	5	-	1	-	2	-
Конот край	13	3	1	3	3	2	1	-
Телегурман	11	4	3	1	-	1	2	-
УСЬОГО	59	17	13	11	6	3	7	2

Таким чином, газета «Голос України» у нашому дослідженні виявилася найбільш досконалою щодо лексичної нормативності мови. Сумне лідерство щодо кількості порушень лексичної норми засвідчує, як не дивно, головне фахове видання освітян – «Освіта України». Такий результат став для нас несподіванкою. Високий рівень кількості лексичних порушень мають «Сумщина» і «Конотопський край», дещо нижчий – «Телегурман», порівняно невисокий – «Україна молода». Загалом же в тридцяти номерах шести досліджених видань ми виявили 59 порушень лексичної мовної норми, що, на наш погляд, є рівнем, близьким до критичного.

1. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доповн. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
2. Культура української мови: Довідник. – К., 1990. – 385 с.
3. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. – К.: Рідна мова, 2000. – 351 с.